



EUROPEES PARLEMENT

2014 - 2019

Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

2014/2254(INI)

6.5.2015

ADVIES

van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

inzake de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (2013-2014)
(2014/2254(INL))

Rapporteur voor advies: Daniela Aiuto

(Initiatief – artikel 46 van het Reglement)

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid verzoekt de ten principale bevoegde Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

- A. overwegende dat in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) is bepaald dat de Unie berust op de waarden van eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren;
- B. overwegende dat gelijkheid van mannen en vrouwen een grondrecht is en een gemeenschappelijk grondbeginsel van de Europese Unie, maar dat deze gelijkheid nog lang niet is verwezenlijkt; overwegende dat de artikelen 21 en 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie discriminatie op grond van geslacht verbieden en overwegende dat geweld tegen vrouwen een brute uiting is van de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en een van de meest voorkomende vormen van schending van de grondrechten in Europa;
- C. overwegende dat artikel 4 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie alle onmenselijke en vernederende behandelingen verbiedt;
- D. overwegende dat seksuele en reproductieve gezondheid en rechten op fundamentele mensenrechten gebaseerd zijn en essentiële elementen van de menselijke waardigheid vormen¹; overwegende dat de ontzegging van een levensreddende abortus een ernstige schending van de mensenrechten inhoudt;
- E. overwegende dat er de afgelopen jaren weliswaar enige vooruitgang is geboekt op bepaalde gebieden, maar dat een op de twee vrouwen op een bepaald moment in haar leven wordt blootgesteld aan een of meerdere vormen van seksuele intimidatie en dat na haar vijftiende een op de drie vrouwen in de EU op een bepaald moment in haar leven het slachtoffer wordt van fysiek en/of seksueel geweld²; overwegende dat ongeveer 500 000 vrouwen in de EU genitale verminking hebben ondergaan³, en overwegende dat geweld tegen vrouwen en meisjes een belangrijke belemmering voor gendergelijkheid en een schending van de grondrechten vormt, en nog steeds een van de meest voorkomende vormen van schending van de mensenrechten in de EU is;
- F. overwegende dat uit een onderzoek van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten uit 2014 blijkt dat de meeste vrouwelijke slachtoffers van geweld geen aangifte doen bij de politie;
- G. overwegende dat geweld tegen vrouwen niet expliciet als vorm van discriminatie op grond van geslacht is opgenomen in de Europese wetgeving, en slechts in drie nationale

¹ Paragrafen 7.2 en 7.3 van het ICPD-actieprogramma.

² Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) "Violence against women: an EU-wide survey. Main results" (2014) http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf

³ Zoals aangetoond door de Europese Commissie in een studie getiteld "European Commission actions to combat violence against women" (januari 2015).

rechtsstelsels te vinden is (die van Spanje, Zweden en Duitsland) en dat geweld tegen vrouwen daardoor niet als een belangrijk probleem voor de gelijkheid wordt beschouwd; overwegende dat de lidstaten de definitie van geweld tegen vrouwen en gendergerelateerd geweld op ad-hocbasis bekijken en dat die definitie sterk verschilt in de nationale wetgevingen, waardoor de gegevens niet kunnen worden vergeleken;

- H. overwegende dat de bestraffing van daders met straffen die passen bij het misdrijf, zeker ontmoedigend werkt voor personen die de grondrechten schenden, maar dat preventie (via maatregelen op het vlak van onderwijs en cultuur) het hoofddoel blijft en de voorkeur krijgt boven ingrijpen achteraf;
- I. overwegende dat geweld tegen vrouwen de meest voorkomende schending is van de mensenrechten in de Europese Unie en in de rest van de wereld, die alle lagen van de bevolking treft, ongeacht leeftijd, opleidingsniveau, inkomen, maatschappelijke positie en land van herkomst of verblijf, en een van de belangrijkste obstakels voor de gelijkheid van vrouwen en mannen is;
- J. overwegende dat het geweld tegen vrouwen en meisjes tot uiting komt in fysieke en psychologische geweldpleging, verkrachting, kindermishandeling, misbruik dat samenhangt met religieuze of andere overtuigingen, seksuele intimidatie en stalking en huiselijk geweld, mede als gevolg van nieuwe technologieën en internet, via misogyne taal, dreigementen en onlinelaster, en dat dit geweld soms uitmondt in feminicide en/of zogenaamde eerwraak, en een schending is van het fundamentele recht van vrouwen op waardigheid, gelijke behandeling en toegang tot de rechter, zoals vastgelegd door de VN; overwegende dat vrouwen en meisjes recht hebben op het gelijkwaardige genot en de gelijkwaardige bescherming van alle fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal, cultureel, maatschappelijk en elk ander vlak¹;
- K. overwegende dat toegang tot rechtspraak een mensenrecht is en dat een gelijke toegang tot de rechter voor mannen en vrouwen van fundamenteel belang is voor de totstandbrenging van gendergelijkheid; overwegende dat vrouwen vaak worden geconfronteerd met sociaaleconomische belemmeringen die hun toegang tot rechtspraak bemoeilijken, zoals financiële afhankelijkheid, een gebrek aan financiële middelen of juridische bijstand en culturele stereotypen die leiden tot angst en schaamte, alsook met procedurele belemmeringen zoals lange strafrechtelijke procedures, discriminerende praktijken en lage veroordelingspercentages; overwegende dat vrouwen met een handicap, vrouwen uit landelijke gebieden, vrouwen uit minderheden, migrantenvrouwen, vluchtelingen vrouwen of LGBTI-vrouwen en -meisjes nog meer moeten opboksen tegen institutionele vooroordelen bij de toegang tot rechtspraak dan andere vrouwen;
- L. overwegende dat de handel in en de seksuele uitbuiting van vrouwen en meisjes een duidelijke schending vormen van de mensenrechten en de menselijke waardigheid en van de basisbeginselen van recht en democratie; overwegende dat vrouwen tegenwoordig nog kwetsbaarder zijn voor deze dreiging vanwege de toegenomen economische onzekerheid en het grotere risico op werkloosheid en armoede;

¹ Artikelen 1 en 3 van de Verklaring van de Verenigde Naties over de uitbanning van geweld tegen vrouwen van 20 december 1993 (A/RES/48/104).

- M. overwegende dat de moeilijkheden om een evenwicht te vinden tussen werk en gezin en de onderwaardering van de vaardigheden en het werk van vrouwen op een arbeidsmarkt die traditioneel een onderscheid maakt tussen mannen en vrouwen, enkele van de complexe oorzaken zijn van de aanhoudende loon- en pensioenkloof tussen mannen en vrouwen;
- N. overwegende dat genderdiscriminatie de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt schaadt, en met name van oudere vrouwen, alleenstaande ouders, vrouwen met een handicap, migrantenvrouwen en vrouwen uit etnische en culturele minderheden;
- O. overwegende dat de grootschalige toegang tot internet de mogelijkheden om de fysieke en morele integriteit van vrouwen te schenden, bijvoorbeeld via grooming, verder vergroot;
- P. overwegende dat discriminatie op grond van geslacht nog steeds aanhoudt en ernstige gevolgen heeft voor privé-, gezins- en beroepsleven, en dat dit zich vaak voordoet op het vlak van onderwijs, scholing en diensten; overwegende dat vrouwen ook vaak blootstaan aan meervoudige discriminatie op andere gronden dan geslacht, zoals etnische afkomst, geloofsovertuiging, sociale klasse, seksuele geaardheid, religie en handicaps;
- Q. overwegende dat de economische crisis en het bezuinigingsbeleid dat in veel EU-lidstaten gevoerd is, geleid hebben tot een inkrimping van de beschikbare begroting en het afbouwen van overheidsdiensten die slachtoffers van geweld tegen vrouwen helpen, met nadelige gevolgen die de fundamentele rechten ondermijnen en vrouwen kwetsbaarder maken voor armoede, uitsluiting, discriminatie en geweld;
1. dringt er bij de Commissie op aan om seksuele en reproductieve gezondheid en rechten als fundamentele mensenrechten in haar volgende EU-gezondheidsstrategie op te nemen, teneinde de samenhang tussen het interne en het externe beleid van de EU inzake de grondrechten te waarborgen, zoals het Parlement op 10 maart 2015 heeft gevraagd¹;
 2. verzoekt de Commissie en de lidstaten om het recht op toegang tot veilige en moderne voorbehoedsmiddelen en seksuele voorlichting op school te erkennen;
 3. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat de nationale strategieën ter eerbiediging en waarborging van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van de vrouw worden uitgevoerd; beklemtoont dat de Unie een belangrijke rol speelt bij het vergroten van het bewustzijn en het bevorderen van beste praktijken op dit gebied, aangezien gezondheid een fundamenteel mensenrecht is dat van essentieel belang is voor de uitoefening van andere mensenrechten.
 4. verzoekt de Commissie om specifieke maatregelen aan te wijzen die de lidstaten kunnen nemen ter bestrijding van meervoudige discriminatie;
 5. verzoekt de Commissie werk te maken van een strategie en een actieplan tot bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld en homofobie, waarbij preventie meer nadruk krijgt en bescherming en bijstand voor de slachtoffers gewaarborgd wordt, en waarbij het accent ligt op de meest kwetsbaren, zoals minderjarigen, ouderen, mensen met

¹ Aangenomen teksten, P8_TA(2015)0050.

een handicap, vluchtelingen, asielzoekers en slachtoffers van discriminatie; verzoekt de Commissie om een concrete en ambitieuze strategie voor gendergelijkheid voor de periode na 2015 voor te stellen;

6. roept de lidstaten ertoe op om netwerken op te richten van opvangcentra voor vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van mensenhandel en prostitutie, waar deze vrouwen psychologische, medische, sociale en juridische bijstand kunnen krijgen, en om maatregelen in te voeren om slachtoffers een stabiele baan met daarbij horende rechten te helpen vinden;
7. veroordeelt met klem iedere vorm van psychisch of fysiek geweld tegen vrouwen, waaronder seksueel geweld; roept de EU en de lidstaten op ervoor te zorgen dat de slachtoffers hulp en bescherming krijgen;
8. roept de lidstaten op Richtlijn 2012/29/EU tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten en Richtlijn 2011/99/EU betreffende het Europees beschermingsbevel volledig ten uitvoer te leggen;
9. beschouwt geweld jegens vrouwen, zoals eremoord, kindhuwelijken, vrouwenhandel, vrouwelijke genitale verminking en huiselijk geweld, als een ernstige schending van de mensenrechten die in geen geval mag worden gerechtvaardigd door godsdienst, cultuur of traditie;
10. onderstreept dat er om geweld tegen vrouwen en straffeloosheid op een doeltreffende manier te bestrijden in de maatschappij een gedragswijziging ten opzichte van vrouwen en meisjes nodig is, omdat vrouwen al te vaak in een ondergeschikte rol worden voorgesteld en geweld tegen vrouwen te vaak wordt getolereerd of geringschat;
11. verzoekt de lidstaten om de toegang van vrouwelijke geweldsslachtoffers tot de rechter te vereenvoudigen en daarbij de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen.
12. wijst erop dat de gendergerelateerde belemmeringen voor de toegang tot rechtspraak in de lidstaten, zowel op sociaaleconomisch als procedureel vlak, moeten worden aangepakt en dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om stappen te ondernemen om deze belemmeringen weg te werken; verzoekt de Commissie en de lidstaten om de vergaring van naar geslacht opgesplitste gegevens over de belemmeringen voor de toegang tot rechtspraak te verbeteren;
13. dringt bij de Commissie en de lidstaten aan op ratificatie van de Overeenkomst van Istanbul, die een krachtig instrument is om geweld tegen vrouwen en meisjes, met inbegrip van verkrachting binnen het huwelijk, huiselijk geweld en vrouwelijke genitale verminking, op een omvattende manier aan te pakken;
14. is diep verontrust over de voortzetting van de praktijk van genitale verminking, die een ernstige vorm van geweld tegen vrouwen en meisjes is en een onaanvaardbare schending van hun recht op lichamelijke integriteit; dringt er bij de EU en de lidstaten op aan de grootst mogelijke waakzaamheid te betrachten en deze praktijk op hun grondgebied te bestrijden om zo snel mogelijk een einde hieraan te maken; vraagt met name dat de

lidstaten een krachtige en afschrikkende aanpak hanteren door mensen die met migranten werken een opleiding te geven en de daders van genitale verminking effectief en systematisch te vervolgen en te straffen en vindt dat in dit opzicht een nultolerantiebeleid moet worden toegepast; wijst erop dat dit moet samengaan met voorlichtings- en bewustmakingscampagnes die op de betrokken groepen gericht zijn; is verheugd dat de Europese asielwetgeving slachtoffers van genitale verminking als kwetsbare personen beschouwt en genitale verminking tot de criteria rekent die bij een asielaanvraag in aanmerking moeten worden genomen;

15. verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten om de effecten van voorgestelde of uitgevoerde bezuinigingsmaatregelen op de grondrechten te bekijken en daarbij aandacht te schenken aan genderkwesties, rekening houdend met de onevenredige gevolgen van bezuinigingen voor vrouwen; verzoekt de EU-instellingen om meteen remediërende maatregelen te treffen wanneer bezuinigingsmaatregelen tot nadelige gevolgen hebben geleid voor de economische, sociale en culturele rechten van vrouwen;
16. wijst erop dat nog steeds te veel vrouwen het slachtoffer zijn van seksuele intimidatie, met name op het werk, en dat geen enkele sector van de arbeidsmarkt van dit fenomeen gespaard blijft; vraagt de lidstaten bewustmakingscampagnes op te zetten die zowel op de particuliere als op de publieke sector zijn gericht; verzoekt de lidstaten ook straffeloosheid op dit gebied te bestrijden;
17. acht het zeer verontrustend dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de besluitvormingsprocessen, in ondernemingen en ondernemingsraden, in de wetenschap en de politiek, zowel op nationaal als op internationaal niveau (grote bedrijven, nationale en Europese verkiezingen), maar vooral op lokaal niveau; vraagt vrouwen te steunen bij hun professionele ontwikkeling en hun inspanningen om in leidinggevende functies te worden aangesteld en verzoekt de Europese instellingen meer aandacht te besteden aan het feit dat slechts 17,8 % van de posities in de bestuursraden van de grootste beursgenoteerde ondernemingen in de EU wordt bekleed door een vrouw;
18. is ingenomen met het feit dat het verslag over de tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten een specifiek hoofdstuk bevat over de Richtlijn inzake de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen, als maatregel om de grondrechten te bevorderen teneinde tot werkelijke gelijkheid van mannen en vrouwen in raden van bestuur te komen;
19. verzoekt de Commissie de samenleving bewust te maken teneinde een cultuur van respect en tolerantie te stimuleren waarin vrouwen op geen enkele wijze worden gediscrimineerd;
20. herinnert eraan dat meer dan de helft van de afgestudeerden met een postdoctoraal diploma vrouwen zijn; is van mening dat er zolang er geen sprake is van een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in hoge leidinggevende functies, maatregelen voor positieve discriminatie moeten worden getroffen; vraagt de lidstaten alle nodige maatregelen te nemen om het aantal vrouwen op hoge posities te vergroten;
21. herinnert eraan dat de loonkloof tussen mannen en vrouwen een onaanvaardbare vorm van discriminatie is die in strijd is met de Verdragen (artikel 157 VWEU) betreurt dat in de EU, voor gelijk werk, het inkomen van vrouwen gemiddeld nog steeds 16 % lager ligt dan

dat van mannen; dringt er bij de lidstaten op aan te waarborgen dat het beginsel van gelijk loon voor gelijk werk in alle sectoren van de arbeidsmarkt wordt nageleefd;

22. verzoekt de Commissie constant toezicht te houden op de situatie van de eerbiediging van de grondrechten, en wel met uitgesplitste gegevens voor mannen en vrouwen;
23. verzoekt de lidstaten hun instellingen voor gendergelijkheid onafhankelijkheid en financiële autonomie te verlenen, zodat ze het vereiste personeel kunnen aanstellen en met gezag kunnen opereren; benadrukt dat het belangrijk is dat de lidstaten met het Parlement samenwerken op het gebied van de bevordering van gendergelijkheid om actieplannen en gerichte aanbevelingen uit te voeren teneinde de mate van gendergelijkheid te verbeteren, geweld tegen vrouwen te bestrijden en te zorgen voor een hogere mate van inclusie van vrouwen in de samenleving, ongeacht de lidstaat waar vrouwen zich bevinden;
24. roept de Europese Commissie ertoe op om meer financiering vrij te maken voor projecten en partnerschappen tussen de lidstaten en niet-gouvernementele organisaties die over aantoonbare ervaring beschikken om vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van mensenhandel en prostitutie te helpen;
25. verzoekt de Commissie en de lidstaten bij het ontwerpen van hun begrotingsbeleid, socialezekerheids- en publieke diensten rekening te houden met demografische ontwikkelingen en veranderingen in de omvang en samenstelling van huishoudens; merkt op dat het aantal eenpersoonshuishoudens in de meeste lidstaten toeneemt, maar dat de meeste beleidsmaatregelen hen direct of indirect discrimineren en onevenredig benadelen; is van mening dat mensen niet mogen worden bestraft of beloond voor de omvang en samenstelling van hun huishouden; verlangt daarom dat beleidsmaatregelen neutraal zijn ten opzichte van de omvang en samenstelling van huishoudens;
26. verzoekt de lidstaten en de EU-instellingen hun medewerking te verlenen aan het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) en het Bureau voor de grondrechten, gezien hun wens om gezamenlijk de strijd aan te binden tegen geweld en genderdiscriminatie.
27. verzoekt de lidstaten om socialemediatrollen, die met hun onlinepesterijen vrouwen onevenredig treffen, harder aan te pakken;
28. verzoekt de Commissie en de lidstaten de rol van formeel en informeel onderwijs te erkennen en te bevorderen om voor gendergelijkheid te zorgen door de positie van vrouwen en mensen die zichzelf als LGBTI zien te versterken en zo hun grondrechten te beschermen;
29. verzoekt de lidstaten hun nationale wetgeving te herzien om bepalingen die discriminatie van vrouwen inhouden te schrappen, zoals onlangs gebeurd is met de bepalingen van de nationale pensioenregeling van een lidstaat, waarin de "normale pensioengerechtigde leeftijd" verschilde naargelang van het geslacht van de aanvrager en, wat vrouwelijke aanvragers betreft, naargelang van het aantal door de betrokkene opgevoede kinderen¹;

¹Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 April 2013, Blanka Soukupová/Ministerstvo

30. verzoekt de EU en de lidstaten om het onvervreembare recht van vrouwen en meisjes op lichamelijke integriteit en op het nemen van hun eigen beslissingen te erkennen.

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	6.5.2015
Uitslag eindstemming	+: 27 -: 5 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Daniela Aiuto, Maria Arena, Catherine Bearder, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Vilija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Elisabeth Köstinger, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Angelika Mlinar, Angelika Niebler, Maria Noichl, Marijana Petir, Terry Reintke, Liliana Rodrigues, Jordi Sebastià, Michaela Šojdrová, Ernest Urtasun, Ángela Vallina, Beatrix von Storch, Anna Záborská, Jana Žitňanská, Inês Cristina Zuber
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Rosa Estaràs Ferragut, Constance Le Grip, Georg Mayer, Branislav Škripek, Monika Vana, Julie Ward
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 200, lid 2)	Isabella Adinolfi